

ДЖЕРЕЛЬНА ОСНОВА ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Основу історико-педагогічних досліджень становить джерельна база, тобто сукупність дібраних, систематизованих і класифікованих джерел як носіїв інформації про педагогічне минуле. Якість історико-педагогічного пізнання та достовірність одержаного знання залежить від підготовки дослідника до вивчення джерел і рівня його світогляду як суб'єктивного аспекту розуміння змісту документів; обізнаності з джерелознавством як особливою галуззю історичної науки. Суть означеної методологічної проблеми полягає у вірогідності відтворення істориком педагогіки педагогічної реальності минулого, уміння організувати пізнавальний діалог між теперішнім і минулим, осмислення одержаних результатів. З огляду на це потребує розвитку й такий важливий складник педагогічної науки, як педагогічне джерелознавство, зокрема обґрунтування методологічного значення джерелознавства, методики вивчення джерел.

Історичне джерелознавство є важливим компонентом історичної науки (Я. С. Калакура, Г. В. Стефанюк та ін.) і навчальною дисципліною майбутніх істориків, які опановують теорію та практику пошуку, виявлення, пізнання, аналізу й використання джерел [3; 5]. До педагогічного джерелознавства як методологічної проблеми зверталися українські вчені (О. В. Адаменко, Л. Д. Березівська, Л. Ц. Ваховський, Н. М. Гупан, О. Б. Петренко, І. В. Зайченко, Т. К. Завгородня, Н. П. Дічек, С. Т. Золотухіна, Г. І. Іванюк, Н. М. Коляда, Н. М. Стеценко, О. В. Сухомлинська, В. Л. Федяєва та ін.) [1; 2; 4; 6]. Означена проблема стала предметом змістовного дискурсу історико-педагогічної науково-практичної конференції «Джерельна та історіографічна основа сучасних історико-педагогічних досліджень», оприлюднені результати якого свідчать про поліаспектний характер бачень істориків педагогіки (Педагогічний дискурс : зб. наук. праць, 2013) [4].

Вивчення проблеми дало змогу одержати висновки щодо особливостей використання джерелознавчого підходу як методу пізнання педагогічного минулого: історіографічний аналіз проблеми; визначення критеріїв добору джерел; класифікація й використання різних типів джерел; врахування впливу історичної епохи на зміст джерела; джерелознавчий аналіз для одержання знання про потенційні можливості необхідної інформації та джерелознавчий синтез для з'ясування значення інформації; пізнавальний аналіз джерел на основі принципу історизму; ідентифікація й оцінювання подій і процесів минулого. Підвищенню джерелознавчої компетентності майбутніх дослідників історії освіти сприятиме введення до змісту навчальних дисциплін «Педагогіка», «Історія педагогіки» структурної частини «Педагогічне джерелознавство». На нашу думку, джерелознавство є міждисциплінарною галуззю науки й тісно пов'язане з педагогікою, історією, архівістикою, бібліотекознавством, бібліографознавством. Вважаємо, що саме в науково-педагогічній бібліотеці, як науковій установі та галузевому

репозитарії створених людством документальних об'єктів, може розвиватися педагогічне джерелознавство як метод їх пізнання. Осмислення означеної методологічної проблеми сприятиме розвитку пізнавального потенціалу досліджень з історії освіти, одержанню достовірного історико-педагогічного знання.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Основоположні засади історико-педагогічних досліджень: теорія і методологія / Л. Д. Березівська // Шлях освіти. – 2010. – № 1. – С. 37–42.
2. Ваховський Л. Ц. Наратив у історико-педагогічному дослідженні: методологічний аналіз / Л. Ц. Ваховський // Шлях освіти. – 2007. – № 1. – С. 42–45.
3. Калакура Я. С. Історичне джерелознавство / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, Б. І. Корольов, С. Ф. Павленко, М. Г. Палієнко. – Київ : Либідь, 2002. – 486 с.
4. Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХДПА, 2013. – Вип. 15. – 812 с.
5. Стефанюк Г. В. Джерелознавство: опорні конспекти і самостійна робота для студентів Інституту історії, політології і міжнародних відносин (заочна форма навчання) : навчально-методичний посібник : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника – 131 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pu.if.ua/.../ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО%20ОПОРНІ%20КОНСПЕКТИ%20І%20С.
6. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – Київ : А.П.Н., 2003. – 68 с.